

Sjukskrivning angår oss alla

- Sjukskrivningsfrågor inom Stockholms län
 - Antonia Jacobaeus
 - Spec i Företagshälsovård
 - Ledamot av FÖRKOM
 - 190410

Försäkringsmedicin

Ett kunskapsområde om

- medicinska förhållanden kopplat till juridik
- försäkringsmässiga konsekvenser vid sjukdom och skada

Sjukvårdens uppdrag i sjukskrivningsprocessen

Medicinskt

- Fastställa diagnos och ge medicinsk behandling samt rehabilitering

Försäkringsmedicinskt

- Bedöma arbetsförmåga, prognostisera åtgärdsbehov och tid för arbetsåtergång samt utfärda medicinska underlag

Kommunikation

- Förse andra aktörer med medicinsk kunskap och information om bedömningar och genomförda åtgärder

I gränslandet mellan medicin och juridik svävar sjukintyget

En del av den problematik läkare ställs inför i
sjukskrivningsprocessen beror på de olika kulturer och
språk som områdena medicin och juridik består av.

I medicinen är inget svart eller vitt - det rör sig om
individuella processer och många faktorer kan påverka
förloppet.

En juridisk bedömning är binär, d.v.s. antingen har man
rätt till sjukpenning eller inte. Beslutet måste vara
välgrundat och rättssäkert.

Därför är det sällan enkelt att formulera en medicinsk
bedömning i juridiska termer.

Sjukintygets olika funktioner - inom sjukvården

- ✦ Medicinsk intervention
- ✦ Pedagogiskt syfte för patienten
- ✦ Kommunikation till patienten, arbetsgivaren, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Socialtjänsten
- ✦ Vara del i en rehab-plan

Sjukintygets olika funktioner - i ett juridiskt sammanhang

- ✦ Underlag för beslut om sjuklön
- ✦ Underlag för giltig frånvaro
- ✦ Underlag för arbetsgivarens rehabiliteringsansvar
- ✦ Underlag för beslut om sjukpenning
- ✦ Bevismaterial i rättegång

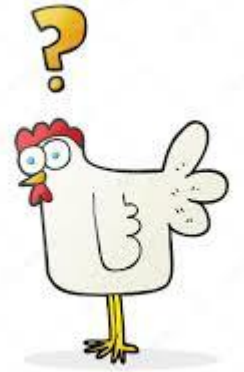
Bedömning av arbetsförmågan vid psykisk ohälsa

-en process med stora utmaningar

Granskningsrapport från Riksrevisionen
2018-05-04

Sammanfattning

Sedan 2014 är psykiatriska diagnoser vanligast vid sjukskrivning för kvinnor och män i Sverige. I regel är det svårare att fastställa arbetsförmåga för personer med psykisk åkomma, bland annat på grund **av brist på kliniska undersökningsfynd i mötet med patienten.**

Läkare har svårigheter med att fylla i läkarintyget, vilket återspeglas i att många **läkarintyg har kvalitetsbrister.**

Riksrevisionens granskning visar att primärvårdsläkarna har betydande svårigheter att beskriva funktionsnedsättningar och aktivitetsbegränsningar i relation till sjukskrivningsdiagnos vid psykiatriska diagnoser. Läkarna har svårt att lämna detaljerade beskrivningar av aktivitetsbegränsningar på individnivå för att bedöma arbetsförmåga. Den visar också att det är oklart för läkarna vad som menas med begreppet **normalt förekommande arbete.**

Sammanfattning forts

Otillräckliga kunskaper inom psykiatri och försäkringsmedicin, samt tidsbrist försvårar förutsättningarna för att kunna analysera och gradera kognitiva funktionsnedsättningar.

Arbetet med sjukskrivningar upplevs som administrativt betungande och det är oklart när ett läkarintyg anses vara tillräckligt underbyggt.

Läkarna upplever att försäkringskassan ofta begär kompletteringar och fäster stor vikt vid vissa ord eller formuleringar trots att det ur medicinsk synvinkel saknas betydelse.

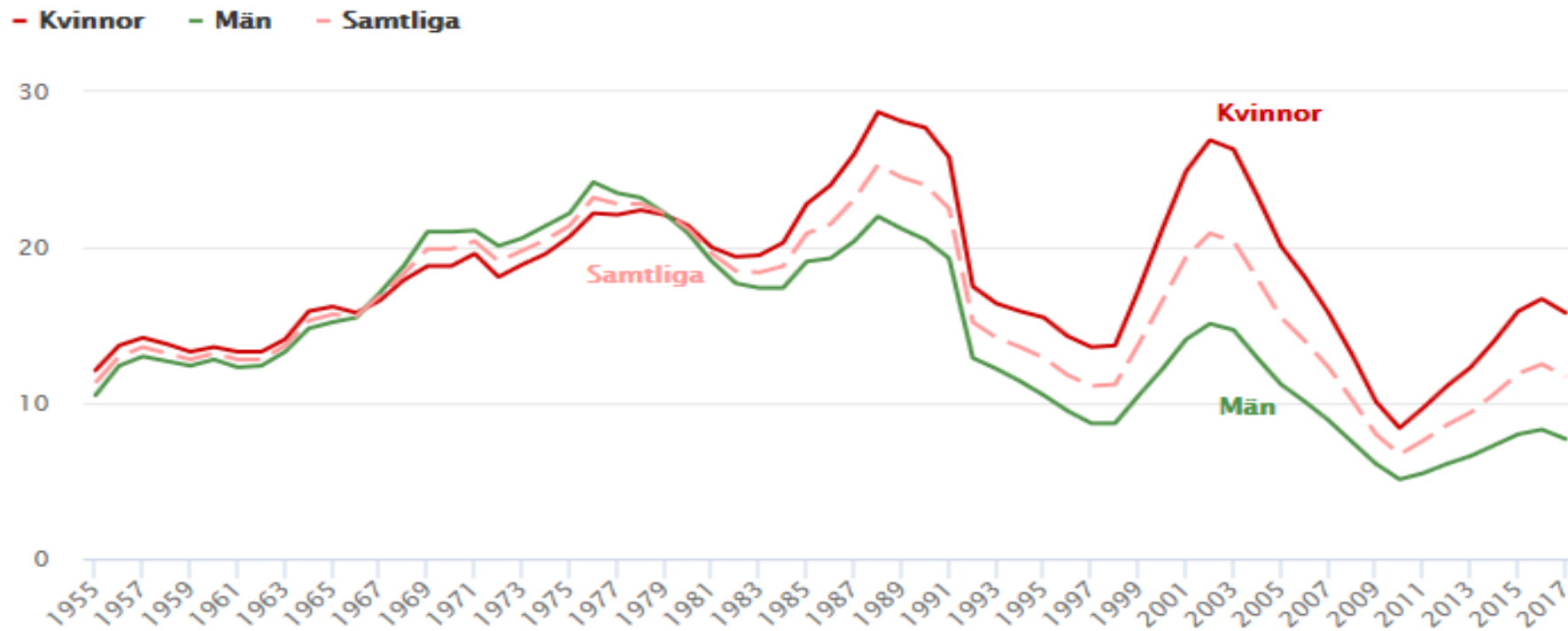

Riksrevisionens bedömning och rekommendation

- Riksrevisionens samlade bedömning är att processen för att bedöma arbetsförmåga i sjukskrivning av psykiatriska diagnoser har *påtagliga brister* gällande tydligheten i de krav och *förväntningar som ställs på läkare*.
- Det finns risk för att regelverket för sjukförsäkringen inte tillämpas på ett likformigt och rättssäkert sätt.
- Riksrevisionen rekommenderar regeringen att ge Socialstyrelsen och Försäkringskassan i uppdrag att se över Försäkringskassans modell för försäkringsmedicinsk analys, med fokus på DFA-kedjan, när det gäller psykiatriska diagnoser.

Sjuktalet 1955-2017

- antalet dagar med sjukpenning per person

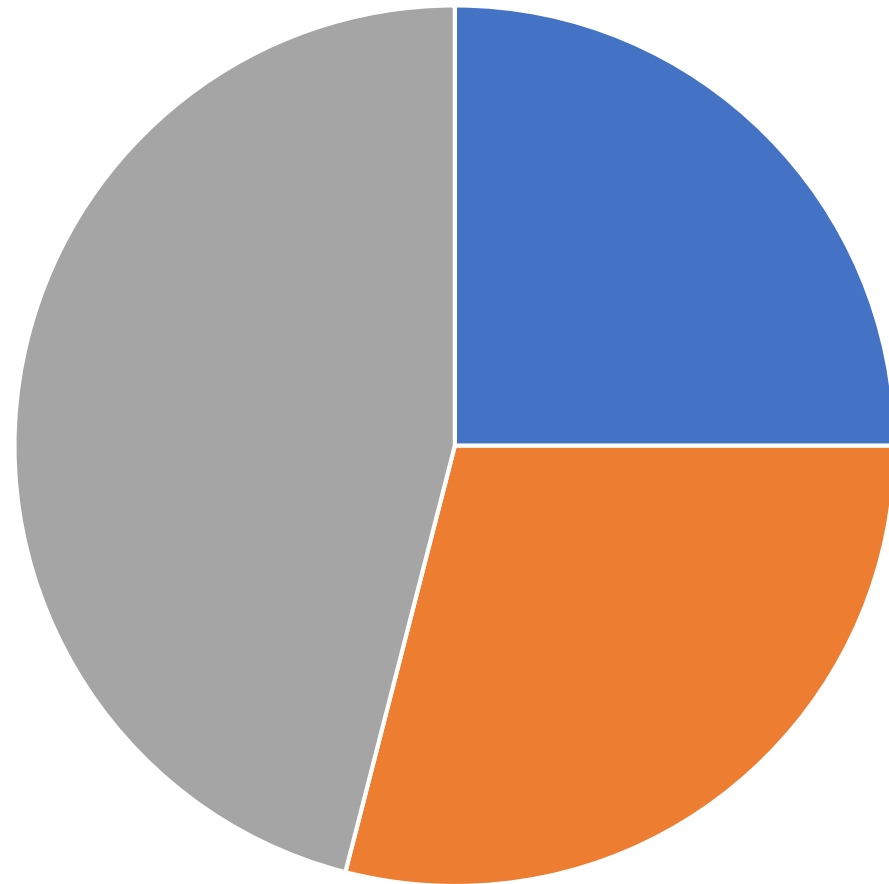

Källa: Försäkringskassan

Sjukskrivning till följd av psykisk ohälsa fortsätter att öka

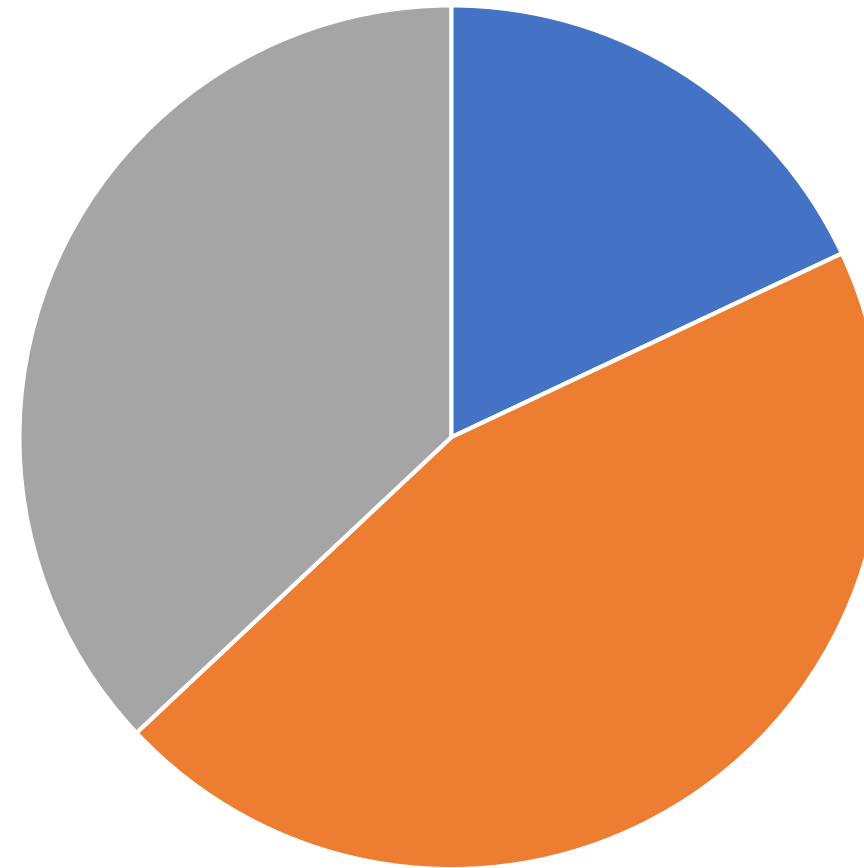
- ✦ Idag är psykisk ohälsa den vanligaste sjukskrivningsorsaken för kvinnor och män
- ✦ Risken är störst i åldern 30-39 år, och ännu lite högre för kvinnor med barn i åldern 3-12 år
- ✦ Anställda inom vård och omsorg står för flest nya sjukfall och sjukskrivningar bland högutbildade ökar mest.
- ✦ Sedan 2010 har andelen långtidssjukskrivna kvinnliga läkare mer än tredubblats.

2007

■ Muskeldia ■ Psykiska ■ Övriga

2017

■ Muskeldia ■ Psykiska ■ Övriga

Minskande andelar sjukskrivna med muskulär/smärt-problematik över åren

En kvinnofälla ??

Sjuktalet för kvinnor är *dubbelt så stort* som för män i Sverige. (15,8 resp 7,7)

Biologiska skillnader förklarar en mindre del såsom bröstcancer/prostatacancer samt graviditet och barnafödande,
P-piller

Men vad beror resten på?

Våld – en bidragande orsak

- ✦ Socialstyrelsen har uppskattat att omkring 11 000 fall av sjukskrivning, sjukersättning och liknande hos kvinnor är relaterat till misshandel, grov kvinnofridskränkning eller olaga hot.

- ✦ Det är oftare kvinnor som är "projektledare" för hem och familjesituation och drabbas mest när livspusslet inte går ihop.
- ✦ Kvinnodominerade yrken har en sämre psykosocial arbetsmiljö.
- ✦ Cheferna har ofta många underställda och färre stödfunktioner till hjälp
- ✦ Att kompromissa med sin värdegrund är en stressfaktor av betydelse - leder till samvetsstress

Arbetsmiljöverkets slutrapport för uppdraget "Kvinnors arbetsmiljö" presenterades 8 mars 2017

- ✦ Kvinnor och män befinner sig i olika sektorer på arbetsmarknaden med olika villkor och risker
- ✦ Arbetsmiljön är ojämställd, i kvinnokodade sektorer är arbetsmiljön sämre
- ✦ De högsta sjuktalen är relaterade till organisatoriska och sociala faktorer i arbetsmiljön, vilket inte kan hanteras individuellt
- ✦ Män och kvinnor blir lika sjuka av den dåliga arbetsmiljön, inte fråga om kön utan exponering

Arbetsmiljöverket

Skillnader män/kvinnor i arbetslivet:

- - Sysselsatta i olika *brancher* med olika risker
- - Sysselsatta i olika *befattningar* med olika risker
- - Om sysselsatta i samma befattningsområde, ofta olika *arbetsuppgifter* med olika risker

AV forts:

- Med jämn könsfördelning i yrken/arbetsgrupper sjunker sjukfrånvaron
- Endast 15% är sysselsatta i sådana yrken (endast 4 yrken)
- I arbete blir män skadade eller dör i olyckor medan kvinnor blir sjuka.
- Trots kvinnors högre sjuktal, färre som erhåller sjukersättning
- Vanligare bland kvinnor med deltidsarbete och otryggare anställningsformer

Skillnader i arbetsmiljö

Kvinnor

- Repetitivt
- Bundna
- Lyfter folk
- Låst arbete (svårt påverka)
- Chefskvot 1/70
- Svårare koppla av jobbet
- Tjänstebil "Smart"
- Oftare kundstyrd

Män

- Omväxlande
- Rörliga
- Lyfter saker
- Högre egenkontroll
- Chefskvot 1/15-30
- Lättare koppla av
- Tjänstebil "SUV 4WD"
- Oftare maskinstyrd

Antal startade sjukfall per 1000 förvärvsarbetande i yrket från 2017 och framåt.

YRKE	Antal startade sjukfall per 1000 förvärvsarbetande i yrket
Officer	40,3
Chef bank, finans försäkring	22,1
Gymnasielärare	75,1
Förskollärare	156,4
Specialistläkare	74,3
Psykiatrisjuksköterska	149,1
Distriktssköterska	133,9
Farmakolog, biomedicinare	57,0
Controller	44,0
Arbetsterapeut	126,8
Socialekreterare	146,3
Undersköterska hemtjänst, hemsjukvård, äldreboende	204,1

Jobbet – friskfaktor eller riskfaktor?

- ✦ Forskning visar att arbete är en friskfaktor (om arbetsmiljön är god).
- ✦ Tidiga kontakter med jobbet påverkar tillfrisknande och arbetsåtergång i positiv riktning.
- ✦ En god gemenskap och en bekräftande arbetssituation ökar självkänslan och skyddar mot nedstämdhet och oro.

Rehab ur FHV vinkel

- I nära samarbete med AG under hela processen
- Gradera arbetsuppgifter utifrån svårighetsgrad/utmaning
- Börja med de "simplaste"
- Uppföljning veckovis av chef/handledare
- Fler succéer än motgångar
- Trappa upp tiden först, komplexiteten sen
- Fortsatt reha tänk även fr 75% till 100% jobb